

Su Bir Yaşam Hakkıdır, Kanunla Devredilemez

TMMOB İzmir İKK tarafından 22 Mart 2013 tarihinde Dünya Su Günü basın açıklaması yapıldı. TMMOB İzmir İKK Sekreteri Ferdan Çiftçi'nin yaptığı açıklamada şunlara yer verildi:

Su, canlıların yaşaması için olmazsa olmaz, vazgeçilemez bir varlıktır. Bu nedenle su "insan ve doğa için bir hak"tır ve su bir kamu malıdır. Suyun "kaynak" olarak sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için suyun "doğal varlık" olarak kabul edilmesi ve suyun kendini yenileyebilme kapasitesinin korunması gerek şarttır. Herkese içilebilir, kullanılabilir asgari miktardaki suyu ulaştırmak ve kullanıma sunmak Devletin Anayasa ile verilmiş temel görevlerinden birisidir.

Su Kanunu Tasarısı, ekosistemin sürdürülebilirliğini, suyun kendini yenileyebilme kapasitesini göz ardı eden, suyu toprağın bütünleyici parçası olarak görmeyen; orman içi sular, akarsular, içme suyu kaynakları, jeotermal sular gibi hiçbir ayırım gözetmeden; tarımsal kullanım, içme suyu gibi farklı amaçları göz önüne almayan ve su kullanım haklarını ihlal ederek hiçbir koşul gözetmeksizin su kaynaklarının tahsisi için özelleşmesi temeline dayanan ülke su politikaları doğrultusunda ortaya konan bir belge olarak düzenlenmiştir. Devlet kendi suları üzerindeki kendi haklarından vazgeçmektedir.

Tasarı "Su için temel bir kanun" değil, "Su Tahsis Kanunu" tasarısıdır. Suyun ticari bir meta olarak piyasa-

ya sunulmasının son adımı olarak özelleştirme amacına hizmet etmesi açısından yasa tasarısında suya bir "kaynak" olarak yaklaşılmakta, sadece kullanıma yönelik bir meta şeklinde ele alınmaktadır. Tasarı ile "yeraltında bulunan durgun veya hareket halindeki sular ile kaynak suyu, memba, çay, dere, nehir, ırmak, tabii ve suni göller ile geçiş ve kıyı suları" yani yeraltı sularını ve yüzeysel sularını kapsayan tüm su kaynaklarının 49 yıllığına devredilmesi, özelleştirilmesi, ulusötesi ve yerli tekellere satılması öngörülmektedir.

Tasarıda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nın ve DSİ'nin görevleri arasında çakışmalar daha da arttırılmıştır, yetki ve sorumluluklar belirsizleştirilmiştir. Doğal bir varlık olan suyun yönetimi "Su Yönetimi Yüksek Kurulu" gibi idari bir mekanizmaya teslim edilmektedir.

Tasarı da su; kaynağı sonsuz, tükenmeyen ve geliştirilmesinde çevresel, fiziksel ve maliyet sınırlamaları ve eşikleri olmayan bir varlık olarak değerlendirilmektedir. Su ile ilgili plan ve yönetim kavramları sadece su potansiyelinin arzına ilişkindir. Bu nedenle havza tanımı ve havza yönetim planı tanımlarında su kaynağını hidrolojik sınırları ile ele alan dar bir yaklaşım izlemektedir. Kanun tasarısında ne "su hakları"na yönelik net bir tanımlama bulunmakta, ne de bu hakların (kadim su hakları, tahsis hakkı, öncelikli kullanma hakkı vb.

gibi) nasıl kullanılacağına ilişkin bir açıklama getirilmektedir. Tasarıyla, mülkiyet hakları, su hakları görmezden gelinerek zorla kamulaştırma, el koyma olanağı sağlanmaktadır.

Söz konusu kanun ülkenin suyla ilgili tüm politikalarını yansıtmaması gerekirken, su hakları, atık sular, sınır aşan sular, doğal kaynak suları vb. pek çok konu "kapsam" dışında bırakılmıştır.

Anayasal bir hak olarak, geleceğimizin garantisi olan doğal varlıkların devamlılığının sağlanabilmesi için vazgeçilmez öneme sahip olan suyun bir "doğal varlık" olarak yenilenebilirliğinin sağlanması için Temel Su Kanunu şöyle olmalıdır;

Kanun suyun "insan ve doğa için bir hak" olduğu temelinde geliştirilmelidir. Eşitlik ve hakkaniyet ilkelerinin göz önüne alındığı ve suyun bir kamu malı olduğu konusu, su Kanunu içinde açıkça ifade edilmelidir. Temel olarak, su, bir "doğal varlık" olarak ele alınmalıdır. Suyun "doğal varlık" olarak kabul edilmesi "kaynak" olarak sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için de gerek şarttır.

Suyun "doğal varlık" olarak sürdürülebilirliğinin sağlanması için, hidrolojik döngü içinde "suyun arazinin bütünleyici parçası olarak" ele alınması ve "suyun ekosistem içindeki fonksiyonunun bilinmesi" gerektiği göz önüne alınarak tasarı yeniden düzenlenmelidir.

Suyun kendini yenileme kapasitesini etkileyecek hiçbir kullanıma

izin verilmeyeceği düzenlenmelidir.

Su ile ilgili süreçleri bütüncül olarak kapsayarak, temel insani haklar ve ekolojik dengeleri gözeterek ve koruyucu unsurları da içerecek şekilde havza bütününde ele alınmalıdır. Havza, havza planlarının ve yönetiminin sorumluluk alanı olarak; su tabelinin, suyu doğal varlık olarak nasıl etkilediği, bir kaynak olarak da üzerindeki baskının nasıl kontrol altına alınacağı ve müdahale edileceği; su potansiyelindeki azalma ve taşkınlar gibi durumlarda ortaya çıkan risklerin nasıl önleneceği; su kaynaklarını kirlenmeye karşı nasıl korunacağı konularını kapsayacak şekilde tanımlanmalıdır.

Havzadaki tüm su kullanıcılarını bir bütün içinde ele alan, suyu doğal bir varlık olarak ekosistem içindeki fonksiyonu ile değerlendiren, bir kaynak olarak da üzerindeki kirlenmeye ve diğer risk faktörlerini denetleyebilecek entegre bir havza yönetim anlayışına yer verilmelidir. Bu şekilde, havzanın su potansiyelinin, mekansal planlama kararları ile entegre edilerek yönetilmesine olanak sağlayacak düzenleme yapılmalıdır.

Su tahsisi konusu, ekosistem

özelliklerinin belirlendiği, uzun dönemli ölçüm sonuçlarının temel alındığı havza bazında yapılacak planların parçası olarak ele alınmalı; ekolojik denge, gelişmişlik düzeyi, sosyokültürel yapı, su kullanım hakları göz önüne alınarak temel ihtiyaçlar temelinde düzenlenmelidir. Ücretlendirmede ticari ve insani haklar ayırt edilmelidir.

Ölçme, planlama ve uygulama süreçleri birbirinden bağımsız, ancak birbirine veri ve bilgi aktaran yapılar şeklinde belirsizliğe yer verilmeden düzenlenmelidir.

Hizmetler açısından, parçalanmış kurumsal yapıyı birleştirecek bir kurumsal yapı oluşturulmalıdır.

Ticari bir meta olmayan su, gerçek ve tüzel kişilere tahsis yoluyla özelleştirilmemeli; suyun doğal varlık olarak korunması, kaynak olarak da sağlıklı ve hakkaniyetli kullanılabilmesi, planlanması, işletilmesi ve denetlenmesi için suya ilişkin her türlü hak ve yetki kamu tasarrufu ve denetimi altında olmalıdır.

Su kaynakları açısından var olan koruma sınırları ile tahsis edilen suya ilişkin kullanım faaliyeti arasındaki sınırlamalara yer verilmeli, Milli park-

lar, özel çevre koruma alanları gibi doğal yapının ve barındırdığı flora ve faunanın korunması amacıyla ilan edilmiş doğa koruma alanları muaf tutulmalıdır,

Faydalanma ve öncelik sırasında birinci sırada ekosistemin su ihtiyacı olmalıdır. Aksi takdirde suyun kendini yenileme kapasitesi temel alınmadan yapılacak kullanım kararlarının sürdürülebilirliğinden söz etmek mümkün değildir.

Devletin su üzerindeki toplum adına sahibi olduğu kendi haklarından vazgeçtiği, "insan ve doğa için bir hak" temelinde tüketilebilir, stratejik önemde ve kıt bir varlık olan suyun gerçek veya tüzel kişilere süresiz denebilecek şekilde tahsisi ve ticarileştirilmesi yaşamsal düzeyde stratejik bir hatadır. Suyun gerçek ya da tüzel kişilere tahsis edilmesi, kamu denetiminden çıkarılması politik, ekonomik sorunların yanında toplum sağlığı açısından tehdit unsuru olacaktır.

İleride telafisi mümkün olmayan, geleceğimizin satışı anlamına gelen bu tasarıdan bir an önce vazgeçilmeli, geleceğimiz için yaşamsal önemdeki su varlığımızın kullanımı toplum ve doğa için bir hak temelinde yeniden düzenlenmelidir.

Resmi Gazete'den

Tarih	Sayı	Kurum	
6 Mart	28579	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasasında Uygulanacak Fiyat Eşitleme Mekanizması Hk. Tebliğ
6 Mart	28579	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Kayıtlı Elektronik Posta Rehberi ve Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı Adreslerine İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ
9 Mart	28582	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu	Nükleer Tesislerde Serbestleştirme ve Sahanın Düzenleyici Kontrol Denetimine İlişkin Yönetmelik
9 Mart	28582	Türkiye Atom Enerjisi Kurumu	Radyoaktif Atık Yönetimi Yönetmeliği
11 Mart	28584	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Elektronik Haberleşme Sektöründe Hizmet Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
15 Mart	28588	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Enerjisi Talep Tahminleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
16 Mart	28589	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasası Serbest Tüketici Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
27 Mart	28600	Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Meteoroloji Genel Müdürlüğü)	Rüzgar ve Güneş Enerjisine Dayalı Lisans Başvuruları İçin Yapılacak Rüzgar ve Güneş Ölçümleri Uygulamalarına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2012/01)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
29 Mart	28602	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
30 Mart	28603		Elektrik Piyasası Kanunu (Kanun No. 6446)
30 Mart	28603	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Sayaçlar Komisyonunun Oluşumu ve Görevlerine Dair Tebliğ (Tebliğ No: MSG/2013-5)
30 Mart	28603	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik